

ТЕОРИИ ЗА НОВОТО ПОКОЛЕНИЕ ОБУЧАВАНИ

Стоянка Георгиева-Лазарова

Информацията днес постъпва към човека от различни страни: от средствата за масова информация, Интернет, научната и научнопопулярната литература, при комуникация с представители на различни изследователски, проектни, експертни общности. Обучаемият се намира в центъра на информационни потоци, при това учителят отдавна не е единствен източник. Това, което преподавателят говори в уроците, е познато на учениците. Разбира се, ученическите представи за обекта на изучаване може да са бедни, непълни и неточни, а понякога и неправилни. Но ги има.

Ако направим анкета с въпрос „Как ще характеризирате днешното поколение ученици?“, ще чуем определения, които може би звучат като клише: „нет поколение“, „гугъл поколение“, „фейсбук поколение“. И всичко това е вярно, без да търсим скрита негативна оценка. Да, такива са нашите ученици. Такава е реалността. Въпросът, който стои пред учителите, е „Как да насочат тази „виртуална реалност“ към ученето?“. Така изразът „Като не можеш да го победиш, сприятели се с него“, ще добие ново значение. Ако училището не може да бъде забавно и максимално достъпно, то тогава всичко друго става по-интересно и училището губи. Докато преди години учениците запаметяваха автоматично тонове информация (и я забравяха в момента, в който излязат от училище), днешните деца имат нужда да знаят смисъла и целта на задачите. Голямата понякога, нефункционалност на знанието – трябва да знаят, за да знаят, отблъсква децата от учебниците, защото знанието в наше време не е ценност само по себе си. Никой нормален човек, когато пише сложно изречение не се замисля дали да напише сложно съставно с подчинено обстоятелствено за време или за място. Идеята е децата да се научат да работят с информацията, която им е достъпна навсякъде. Учителят трябва да бъде наясно, че пред него стои един ученик, който е също толкова любопитен, умен и съобразителен, колкото този преди 20 години, но който мисли по друг начин.

Настоящата статия има за цел задълбочено да разгледа и анализира съществуващите теории за новите поколения обучавани, тъй като

познаването на днешните млади хора, на техните образователни нужди би помогнало за преодоляване на проблемите, свързани с процеса на трансформация на образованието в съвременното информационно общество, свързани с промяна на образователните ценности.

В антропологичен план еволюцията на човешките артефакти неизменно поражда революции в парадигмите и идеологиите. А във всяка революционната атмосфера има два лагера – лагерът на старата парадигма, на традиционалистите, на тези, които отричат промените и не искат да се приспособят към тях; и лагерът на реформаторите – хората, които не търпят сантименталности и са обречени да живеят с единия крак в бъдещето. Така в днешния момент сме свидетели на противоречиви поведения на индивидите. От една страна, не се отричат дигиталните технологии, но, от друга страна, – значителен брой хора изпитват огромни затруднения във възприемането на информация от повърхност, различна от хартиена (6).

Процесът, който наблюдаваме днес, обхваща цялата човешка комуникационна система, а ние сме в разгара на най-голямата трансформация на човешката комуникация след появата на писменото слово. Идеята, че в резултат от експанзията на новите информационни технологии се раждат и възпитават хора, които имат различни комуникационни умения, създава различни хипотези относно същността на симбиозата „човек – медии”. Всички те са единодушни в твърдението, че човекът се развива в зависимост от характера на информационната среда, която го заобикаля, пресъздавайки моделите на комуникационните канали, които използва. Както отбелязва Грета Дерменджиева (по 6), навлизането на новите информационни технологии в живота на хората разсича непрекъснатата линия на поколенията и отваря пропаст между младите поколения, от една страна, и средното и възрастните поколения, от друга. Феномен, получил наименованието информационна пропаст. Тази пропаст е с тенденция да се увеличава, докато бъде заличена изцяло чрез естественото отпадане на възрастните поколения и адаптирането на средното към текущата парадигма (6).

Именно **разривът между поколенията** днес може да се окаже препъни-камъкът в осъществяването на прехода от хартиено-центрично към дигитално-центрично знание. За първи път в историята на човечест-

воту наблюдаваме **обърнат модел** на предаване на знания – от по-младото към по-старото поколение. Известно е, че в периоди на социални катаклизми или на ускорено технологично развитие, на масови миграционни процеси, различията между поколенията се увеличават рязко и засягат същностни характеристики – понякога радикално променят начина на живот, ценностните доминанти, оценката за миналото и бъдещето, стига се дори до кризисни сътресения между поколенията. В резултат от това значително се скъсяват поколенческите вълни на подрастващите, които следват през 10-ина години вместо през 20-25. В подобни ситуации в отношенията между поколенията доминира различието, сблъсък между тях в сферата на управлението, в науката и културата. Младите са естествен масов носител и изразител на радикализма в обществените промени, те не са обременени с носталгия по миналото, с принуда към лична оценка и изискване да се променя стилът на живот и мислене, те са много по-адаптивни към новите условия. Те са активна сила, която възприема и утвърждава новите форми на обществен живот. В такива периоди на интензивни и качествени социални промени се наслагват два процеса – ускорено идващи млади поколения, които се различават значително, а в някои свои черти – радикално от предходните, наред с бързо променящи се стереотипи на всички поколения под натиска на променената обществена среда. Различията между поколенията при дадени обстоятелства прерастват в генерационни конфликти. Когато става дума за „конфликт на поколенията” обикновено е налице социален протест на младежта, отричане на определени налични социални отношения, фактически в такива случаи социалногруповият конфликт се проявява като генерационен. Такъв генерационен конфликт се наблюдава и в момента. Свидетели сме на няколко поколения, израснали при изключително бързи технологични промени, които катализират комуникационни различия между поколенията, съжителстващи си в общ времеви отрязък (6).

В първото десетилетие на XXI в. съжителстват 7 поколения, като всяко едно от тях притежава специфични културни и комуникационни характеристики. Най-старото от тях е поколението Старейшини – родените преди 1925 г., а най-младото (появило се през 2010 г.) е поколението „Алфа”, което според изследователите му бележи нов етап в еволюцията на човечеството (6).

Табл. 1. Класификация на поколенията от Марк МакКриндъл по изследването му “Отвъд думите” (6)

Наименование на поколението	Година на раждане	Възраст
Старейшини	Преди 1925 г.	86 г. +
Строители	1925 – 1946 г.	65 – 85 г.
Бейби бумъри	1946 – 1964 г.	47 – 65 г.
Поколение X	1965 – 1979 г.	32 – 46 г.
Поколение Y	1980 – 1994 г.	17 – 31 г.
Поколение Z	1995 – 2009 г.	2 – 15 г.
Поколение “Алфа”	2010 –	до 2 г.

В американско изследване от 2005 г. се вижда следното, относително ползване на съвременни технологии спрямо определена възраст:

Табл. 2. Ползване на съвременни технологии спрямо определена възраст (6)

	12 – 17 г.	18 – 20 г.	29 – 40 г.	41 – 50 г.	51 – 60 г.
Онлайн игри	81%	54%	37%	29%	25%
Текстови съобщения	38	60	44	29	15
Сваляне на музика	51	45	28	16	14
Четене на блогове	38	41	30	20	21
Изтегляне на филм	31	27	22	14	8
Създаване на блогове	19	20	9	3	9

Що се отнася до САЩ, в проучване от 2009 г. се вижда, че 51% от американците не използват Twitter, MySpace, Facebook. Възрастните след 55 г. са само 24% от тези, които ползват горните мрежи. Най-активната група за ползване на Facebook е между 32 и 44 г.

Поколението Y (милениум поколението), което понякога се нарича „Питър Пан“, защото отлага редица важни събития за по-назад във времето (напр. жилище и брак, живеят по-дълго с родителите си), намира по-голяма утеха в информационно-комуникативните технологии, във виртуалния свят и онлайн общностите. Поколението Y е подложено на по-висока безработица, но то има по-големи очаквания от работното място. То е по-либерално към други култури и толерантно към общности с нетрадиционни ориентации. Някои автори отбелязват по-голяма склонност към употреба на наркотици и алкохол в тази популация, по-високо предразположение към затлъстяване, но и засилен стремеж за занимание със спорт или различни медитивни техники. Намалено е желанието за

комуникация лице в лице. Търсят незабавна обратна връзка и поощрения при постижения. Желанието за сериозно обучение и нови знания е силно изявено. Обучението обаче трябва да е разнообразно, в добре развита стимулна среда, интересно и по възможност с интеракция (3).

Поколението Z се нарича “NET” поколение, „цифрово” или „дигитално” поколение.

Последните изследвания в областта на невробиологията показват, че стимулирането на мозъка по определен начин трансформира мозъчните структури и променя начина на мислене и че тези трансформации са възможни по време на целия живот на човека, а не само в ранна възраст, както се смяташе доскоро. Ежедневният контакт с цифрови технологии формира у „нет-поколението” възприятия, умения и начин на мислене, твърде различни от тези на предходните поколения (по 1).

Ранното детство на децата „нет-поколението” е преминало в непрекъснат контакт с информационните технологии. Българското образование е поставено пред голямо предизвикателство – да се осигури адекватно обучение на ученици и студенти, чиито начин на мислене, поведение, предпочитания, очаквания и стил на учене са коренно различни както от тези на преподавателите, така и на предхождащите ги ученици и студенти. Въпреки че осъзнават необходимостта от образование, представителите на „нет-поколението” учат по начин, различен от този на предшествениците им.

Първото, което трябва да се подчертае е, че техният стил на учене е визуално-кинетичен. Продължителният контакт с компютърните игри, Интернет и телевизията са развили у тях бързина и многоканалност на възприятията, многозадачност, нелинейно визуално мислене, очакване за своевременна реакция и възнаграждение, очакване за непрекъсната връзка към тяхната мрежа от приятели и ресурси и непрекъснат достъп до разнообразни информационни източници.

За поколението Z психолозите твърдят, че то е доста нетърпеливо, иска редица неща да се случат „тук и веднага”, търсят бърз индивидуален просперитет, без много усилия, имат по-ниска степен на концентрация, доста от тях проявяват хиперактивност и различни видове агресия, имат по-високо равнище на индивидуализъм, родителите са повече съветници, а не авторитарни агенти, налице е стремеж за по-бързо кон-

сумиране на удоволствието на възрастните, избягват да четат книги и други материали на книжни носители с изключение на развлекателни издания. Това поколение, както и горното, е немислимо без мобилни телефони, преносими компютри, МПЗ плеъри, Интернет, iPod, MySpace и Facebook др. Децата на тази възраст имат по-голям достъп до света на възрастните, а това изисква много голямо внимание към потреблението на новите технологии. Предизвикателствата на дигиталното поколение стоят пред учителите с цялата си сила и е явно, че това поколение има нужда повече от човешка комуникация и общуване, отколкото представяне на нова информация. Междудличностните връзки, качествени отношения, сътрудничество, разнообразие, много извънкласни дейности, премахване на рутината, това е сега в центъра на образованието в училище. Образованието на поколение Z е една вълнуваща и жизненоважна отговорност. Тя изисква училища, които не са застинали като музеи, а с много енергични и силни възможности, изградени около качеството на възпитание и обучение и в адаптивни начини за тяхната реализация по времето на дигиталната епоха (3).

Комуникационните различия между тези поколения се дължат на живота при различни технологични обстоятелства. Всяко едно от тях притежава собствени характеристики, които ги различават изцяло от останалите. Безспорно компютърната грамотност, възприемчивостта и степента на боравене с информационни технологии е ускорителят, подхранващ непрекъснато генерационния конфликт. Различните поколения трудно комуникират помежду си, затова е нужно да се изследват и опознат тези различия, защото когато индивидът отсреща е различен, човек влага повече усилия, за да го разбере. Наличието и/или липсата на информационна грамотност днес се превръща във все по-важен фактор за интегрирането на човешкия индивид в обществото, фактор, който в бъдеще вероятно ще създава нови малцинствени групи. Освен от чисто финансови причини, информационната грамотност зависи и от други социално-психологически характеристики, сред които определящ е възрастовият признак. Съгласно фактора степен на боравене с информационни технологии, се открояват следните четири категории хора: **Чужди на дигиталното** (Digital Aliens), **Дигитални имигранти** (Digital Immigrants), **Адаптиращи се към дигиталното** (Digital Adaptives), **Дигитални туземци** (Digital Natives) (6):

Чужди на дигиталното. Хора над 65-годишна възраст. Това са поколенията на Старейшините и Строителите. Характерно за тях е, че те са изцяло предшественици на технологиите. Интернет, подкаст, онлайн игри, социални мрежи са изцяло чужди понятия за тях.

Дигитални Имигранти. Поколение Бейби бум. На възраст от 47 до 64 г. Достигнали са зряла възраст без дигитални технологии. Една част от тях сполучливо се възползват от новите технологии, а останалите ги приемат с неохота.

Адаптиращи се към дигиталното. Поколение Х. От 32 до 46-годишна възраст. Дигиталните технологии започват да се появяват (в масов смисъл) в юношиските години на това поколение. Поколение Х с желание прегръща технологиите, които го превръщат в консуматор.

Дигитални туземци. Поколения Y, Z и „Алфа“. До 32-годишна възраст. Живеят изцяло потопени в дигиталните технологии.

Особен интерес представляват поколенията X, Y, Z и „Алфа“, защото именно в тяхното разбиране се крие генезисът на комуникационната революция, протичаща днес. Поколение Х се явява междинно и е своеобразен мост между по-старите и по-младите, а поколенията Y и Z крият много от отговорите за промяната на комуникационния процес и правилното разбиране на трансформацията на комуникационните системи.

Според някои изследователи, когато днешните юноши достигнат зряла възраст, видео изображенията ще са заместили писането и изговаряното слово като основен носител на съобщения, а хората ще „**изживяват**“ събитията вместо само **да ги виждат, да слушат и да четат** за тях, чрез някаква развита форма на виртуална реалност (6).

Марк МакКриндъл, австралийски социолог и изследовател, изучава характеристиките на поколенията и трансформацията в комуникационния процес (6). Правейки аналог между сегашната ситуация и момента, в който Гутенберг открива печатния процес през средата на 15. в., когато устната комуникация има преимущество над по-официалната и структурирана писмена комуникация, а написаната, отпечатаната и публикувана информация е била по-зачитаната и влиятелна форма на комуникация, МакКриндъл открива, че днес има сблъсък с поколение, което вижда отпечатаната морфема в електронна форма. Доказателство за това е експанзията на Уикипедия. Реализираната от уеб-базираните

общности енциклопедия е по-възприемаема от хартиената Енциклопедия Британика, съставена от академици. Не може да се твърди, че Поколение Z са неграмотни (макар тяхната граматика и правопис да им изневерят). И още изненади – поколението Z е най-образованото поколение в историята на човечеството, имайки предвид факта, че 80% от тях продължават обучението си след 12-годишна възраст. Но литературните форми на комуникация не могат да съществуват самостоятелно при тях. При това поколение говорим за визуален свят. Това е мултимодално поколение и с тях трябва да се комуникира чрез ангажиране на различни познавателни канали.

Социалните изследователи и социолозите предвиждат бейби бум при новото поколение „Алфа“, което се очаква да бъде най-образованото поколение в историята на човечеството. Най-важната разлика между „Алфа“ поколението и предходните X, Y и Z са внушителните промени в технологиите и вероятно тези промени ще доведат до увеличаване на производителността. Марк МакКриндъл твърди, че причина за названието на поколението не е само технологична – завършъка на буквите от латиницата с последното поколение (Z) и стартирането с гръцката азбука, а отварянето на една изцяло нова страница. Той твърди, че бебетата на 2010 и на следващите 15 години ще тръгват на училище по-рано и ще учат по-дълго от предхождащите си поколения. „Алфа“ се очаква да бъдат и по-материалистични и технологично-ориентирани. Социолозите и демографите предвиждат, че това ще бъде най-многобройното човешко поколение до момента (6).

Марк Пренски, автор на книгата “Digital Natives, Digital Immigrants” (2001) твърди, че е време да се замислим върху един друг термин – **дигитална мъдрост** (Digital Wisdom). Според него дигиталните технологии могат да се използват не само, за да ни правят по-умни, но наистина по-мъдри. Дигиталната мъдрост е двулика концепция, отнасяща се както за повишаването ѝ чрез използването на дигитални технологии за достъп до познавателни сили извън нашия личен капацитет, така и за мъдростта в разумното използване на дигитални технологии, за да се увеличат нашите възможности. В резултат от технологиите, търсачите на мъдрост в бъдеще ще се облагодетелстват от безпрецедентния, мигновенен достъп до текущите световни дебати, цялата записана човешка история, изобщо всичко някога написано, масивни библиотеки и

бази данни, което в своята същност може да се характеризира като достъп до високо симулиран опит на години, или даже на векове реално изследване. Марк Пренски прави една смела хипотеза, изхождайки от факта, че е прието мозъкът да се възприема като много гъвкав, крайно адаптиращ се към информацията, която получава за заобикалящата го среда; вероятно е мозъците на тези, които взаимодействат с технологиите да се реструктурират от това взаимодействие. Мозъците на „технологично мъдрите“ ще бъдат фундаментално различни от организацията и структурата на мозъците ни днес. Но в случая не само възрастовия признак е определящ за конфликта и информационната пропаст между хората. Вечният сблъсък между „млади“ и „стари“, между традиционното и иновативното, между консерватизма и новаторството не се разиграва само във времевата обусловеност. Това са признаци най-вече на духа. Ето защо наблюдаваме изключения от общите признаци на дадено поколение. Изучаването на комуникационните навици на поколенията ще даде по-широка рамка на прехода към дигитална култура. Нужни са взаимни усилия за преодоляване на тези различия и стимулирането, а не ограничаване на дигитално-ориентираните, чрез използване на остарели методи (6).

Според Милена Цветкова противоречието между „стара“ и „нова“ култура трябва да се разреши не чрез противодействие, а чрез хармонизиране, в името на младото поколение. Това не е шаблонна „идеологическа“ обосновка на важен стратегически акт за трансформация на социокултурната ситуация. Основната грешка на консервативно мислените, както отбелязва и куртурологът Иван Стефанов, е срещу всяка нова вълна на модели на поведение и интереси да противопоставят модели „демоде“, да противодействат на новите реалности чрез остаряла система от образци, които да достигат до съзнанието на младите. Новата ситуация в културата е и неоспорима реалност със субект младото поколение, диференцирано и обединено върху субективни капризи, върху хаос на усещанията, спонтанност на реакциите и върху адекватни на променящия се свят културни практики. Показателен в това отношение е следният случай: В един научен семинар се излъчил кадър с двегодишно момиченце, което си играело с компютъра. То спокойно си сърфирало по менюто, създавало и унищожавало файлове, рисувало картинки, завеждало програми. Специалистите по персонални компютри

пояснили, че като имаме предвид, че детето съвсем не умее да чете, демонстрирало 80% ниво на компютърна грамотност, което според тях не е за учудване, тъй като момиченцето се е родило в свят, пълен с компютризирани комуникации и услуги (6).

Разривът между поколенията, днес по-упорито от всякога препятства прехода от хартиено-центрично към дигитално-центрично познание, обръща приемствеността между „хартиените” и „дигиталните” поколения. Властта в семейството и училището в много случаи принадлежи на по-старите поколения, които не притежават инстинктите на новите комуникатори. Получава се така, че дигиталните книги, като повсеместно революционно нововъведение, все още не могат да се възприемат от мнозинството „гутенбергови” авторитети.

Изобретенията и нововъведенията не се възприемат широко единствено заради достойнствата им сами по себе си, както отбелязва Браян Уинстън, професор по журналистика в Уелския университет (6).

Всяко ново техническо средство в историята на човечеството преминава периоди на пълно отрицание и скептицизъм относно приложението му. Наблюдавайки този процес, изследователят Пол Сафо извежда правилото на 30-те години, според което са нужни именно 30 години за да се приспособи, което и да е нововъведение в битието на човека. Според Сафо ние формираме нашия мироглед на около 13–17-годишна възраст и го прилагаме занапред в живота си и имаме около 20 години да се възползваме от него, след което биваме изблъскани от следващото поколение с новите му идеи. Съществуват три етапа в правилото на 30-те години (6):

Първо десетилетие. Много вълнения, голямо оживление, но не и широко разпространение на новата технология.

Второ десетилетие. Начало на прилива, започва проникването на изобретението в обществото.

Трето десетилетие. „И какво от това?”. Превърнала се е в стандартна технология, която всички използват.

Доколко осъзнаваме тези разлики между поколенията и как можем най-активно да се възползваме от тях? През м. декември 2010 г. в България е разгласено проучване, според което 41% от българските 15–16-годишни ученици все още се намират под критичния минимум от качествени читателски умения. От същото проучване става ясно, че една

четвърт от тийнейджърите смятат, че четенето е “празна загуба на време”. Но най-противоречиво интерпретирианият факт – че 26% от учениците имат у дома си между 26 и 100 книги, 20% – до 10 книги, а едва 7% – повече от 500 книги, показва дълбоко непознаване на спектъра от носители на информация на тийнейджърите. Непременно негативен ли е този факт? Ами ако същите тези ученици притежават колекции от книги, по-многобройни от тези на всеки възрастен библиофил, но в цифров формат? Упреците, възклицанията и възмущението от младежкото negliжиране на личната хартиена библиотека свидетелстват по-скоро за тотално непознаване на нагласите и характеристиките на следващите поколения, както и за липса на адекватна комуникация с тях.

Едва ли можем да очакваме от поколение, което има коренно различни комуникационни характеристики от тези на родителите му, да възприема информация по традиционните канали. Възпитанието и образованието са процеси, в които водещи роли имат семейството и училището. Какви са характеристиките на тези компоненти днес спрямо възприемането на дигиталните технологии?

Проблемът за поколението на дигиталната книга е много по-дълбок, отколкото изглежда на пръв поглед. Това е проблем на комуникирането, обучението, работата и свободното време на една огромна маса от деца, които в един или друг смисъл са различни от нас.

Структурирането и организирането на колективната памет (знания) на човечеството е от решаващо значение в изграждането на учебна среда за самостоятелно учене. Всеки трябва да знае къде да помести късовете информация в базата от съществуващо знание, за да може, усвоявайки ги, да синтезира ново знание. Знанието е еволюционно по природа – всяко следващо поколение строи върху знанията на миналите поколения. Естествената логика на човешкия прогрес е по-възрастните поколения да определят и създават средата за развитие на по-младите. Но те едва ли могат да отговорят на потребностите на по-младите, ако не ги познават. Нужни са усилия за опознаване и изглаждане на комуникационните различия между поколенията. А това са взаимни отговорности на всички, възпитаващи младото поколение: семейството, училището, както и на всички посредници в комуникационния процес. Иначе бихме се сблъскали с непреодолими последствия.

Семейството. В края на месец септември 2010 г. компанията Сколастик, глобален лидер в детското книгоиздаване, медиите и образо-

вателните иновации, оповести изследване, разработено в партньорство с Харисън Груп, върху нагласите на децата от 6 до 17 г. и техните родители относно отношението им към дигиталното четене. От него става ясно, че 41% родителите определят времето, което прекарват децата им в използване на електронни и дигитални устройства, ощетяващо времето, което биха прекарвали за четене на книги. Очевидно е, че родителите имат погрешно разбиране относно използването на дигиталните устройства като процес на употреба на информационни стойности, което има знак за равенство с процеса на четене на книги, съгласно характеристиките на новото поколение. От същото проучване става ясно, че 25% от децата са чели е-книга на дигитално устройство, а 57% проявяват интерес към четенето на дигитално устройство, като най-висок е интересът у децата от 9 до 11 г. (63%). Децата, които са отговорили, че биха чели повече за забавление, ако имат достъп до дигитално устройство за четене на книги, са 33%. Но 66% от децата предпочитат печатния екземпляр на книга, ако трябва да избират между електронно и печатното ѝ копие. Очевидно навикът на печатното копие може да бъде посочен като фактор, наложен от издатели и учители.

Училището. „Какъвто и огромен проблем да стои пред вас или страната ви, той може да бъде решен частично чрез образованието, изобщо е нерешим без него и в някои образованието решава всичко” [20]. Това е теза на Николас Негропонтe, пионер в дигитализирането на учебния процес, създател и ръководител на лабораторията Media Lab в Масачузетския технологичен институт (MIT) и на проекта OLPC (One Laptop Per Child). Уникалното при проекта OLPC („Лаптоп за всяко дете”) е да се разработи портативен компютър за обучение още от началното училище, който да бъде максимално евтин и функционален. Проектът се осъществява във взаимодействие с националните правителства, които инвестират в бъдещето на децата. В момента над 2 млн. деца от около 40 държави се обучават в началните училища в дигитална среда по този проект.

Библиотеката. Конвенционалната “Гутенбергова” библиотека продължава да е “отворена” и “дружелюбна” единствено към традиционалистите. Поколението на дигиталната книга много трудно ще посети библиотека. Но с удоволствие би “сърфирало” сред дигитални книги (6).

Естествено е да очакваме тези бъдещи обучавани да бъдат отегчени и незаинтересовани от класическия подход на преподаване в училище, където обучението е с бавно темпо, линейно, логически последователно. Ако не се предприемат необходимите мерки за адаптиране към новия тип обучавани, ще се получи следното разделение на обучението: формално (в училище и в университета) – по принуда, без мотивация, само за получаване на диплома и неформално – с пълна ангажираност и мотивация, в личното виртуално пространство, включващо социални мрежи, социални медии, споделени ресурси, споделени връзки, IM (Instant Messaging) комуникация.

Един начин за ангажиране на вниманието на учениците и студентите към формалното обучение е да се интегрират в учебния процес онези средства, които те използват ежедневно в личното си виртуално пространство. Съвременното педагогическо взаимодействие обаче трябва да бъде насочено към отстраняване донякъде на неприятните последици за новите поколения от рода на: пристрастяване към информационните и комуникационните технологии, загуба на чувствителност към другите, непрекъснато стоене пред компютъра, отсъствие на потребност от общуване лице в лице, заместване на живия живот от виртуалния и др. Училищното (университетското) образование може само да се възползва от дигиталните технологии.

ЛИТЕРАТУРА

1. *Иванова А., Иванова Г., Смрикаров А.* Новото поколение обучавани и бъдещето на електронното обучение във висшите училища – eLearning 2.0 и персонална среда за обучение. – Сб. докл. от третата Национална конференция по електронно обучение във висшето образование, 15-17 май. Свищов, 2009.
2. *Иванова, М.* Електронно обучение 2.0 – принципи и практики. СЮ, бр. 9, 2008.
3. *Радев П., П. Легкоступ, А. Александрова.* Основи на училищната педагогика. В. Търново, Фабер, 2011, с. 287.
4. *Рашиева-Мерджанова, Я.* Трансформация на ключовите компетентности на съвременния учител в контекста на социалното взаимодействие. – В: Диалог между поколенията и обществените структури в контекста чрез училищната институция. С., Образование, 2010.
5. *Стоянов, С.* Образователен портал за средното училище. – Образование и технологии”, № 2, 2011.

6. *Стоянова, П.* Поколението на дигиталната книга. – Научно електронно списание за медии, PR, журналистика, бизнес комуникация и реклама „Медии и обществени комуникации“, брой 8/януари 2011 г., <http://media-journal.info/?p=item&aid=135>

7. *Съев, С.* От Web 2.0 към електронно обучение 2.0. – Списание на Софийския университет за електронно обучение, 2011/1, <http://journal.e-center.unisofia.bg/f/downloads/2011/Broi%201/S.Suev.pdf>

8. *Bozic, H., V. Mornar.* A Blended Learning Approach to Course Design and Implementation, IEEE Transactions on education, vol. 52, February 2009.

9. *Giuliano, A.* „Creating E-Learning Courses-Hands-on Tools&Practical Tips“, seminar AcrossLimits Ltd, Malta, March, 2010.

10. *Thomas, J.* Web 2.0 – designing interactive teaching platform, seminar „New technologies in class rooms“, Brno, may, 2008.

ТЕОРИИ ЗА НОВОТО ПОКОЛЕНИЕ ОБУЧАВАНИ

СТОЯНКА ГЕОРГИЕВА-ЛАЗАРОВА

Резюме

Настоящата статия има за цел задълбочено да разгледа и анализира съществуващите теории за новите поколения обучавани, тъй като познаването на днешните млади хора, на техните образователни нужди би помогнало за преодоляване на проблемите, свързани с процеса на трансформация на образованието в съвременното информационно общество, свързани с промяна на образователните ценности.

Ключови думи: новото поколение обучавани, информационно общество, дигитални технологии

THEORIES ABOUT NEW GENERATION OF LEARNERS

STOYANKA GEORGIEVA-LAZAROVA

Summary

The article has for an object to view and analyse existent theories about the new generation of learners since having knowledge of present-day young people and their educational needs will help overcome problems associated with the process of educational transformation in current Information society and problems connected with changes in educational values.

Keywords: theories about the new generation of learners, Information society, digital technologies